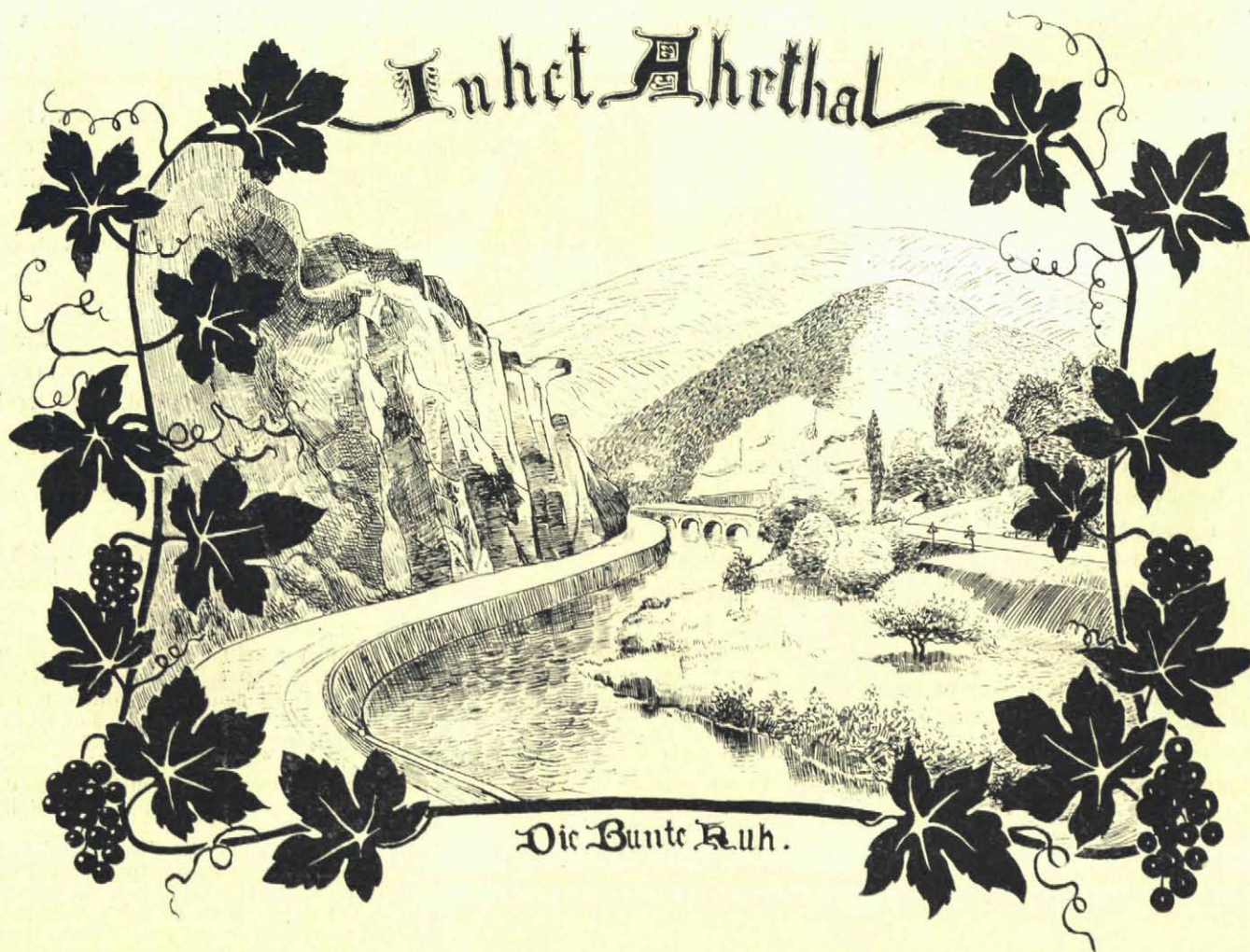

Gij heerlijke tijden van zomerwarmte en lange dagen, wat denk ik aan u terug als aan eene zachte herinnering van een vervlogen ideaal, nu de winter onze natuur beheerscht en flora en fauna tot rust dwingt, terwijl hij nauwelijks de zon laat opkomen om licht over de doodsche aarde te spreiden. Gij vriendelijk Ahrthal met uw schoon riviertje en prachtige bergen, wat maakt gij een grootschen indruk op den Nederlandschen bezoeker, aan de vlakke natuur van zijn vaderland gewend, wat overtreft gij den beroemden Rijn in woeste natuurpracht of boeit gij het oog van den wandelaar door uwe vergezichten! Hoevele duizenden trekken jaarlijks naar uwe boorden, om u te aanschouwen of door uwe wateren genezing te zoeken, hetzij dan voor ingebeelde of werkelijke kwalen. „Eind goed, al goed”, is het oude spreekwoord, dit mag zeker wel gezegd worden van ons reisje van den vorigen zomer besloten met het Ahrthal. Eerst Dusseldorf, daarna eenige dagen in verschillende plaatsen langs den Rijn, toen Trier en eindelijk nog een kijkje in het mooiste van het mooiste, de boorden der Ahr.

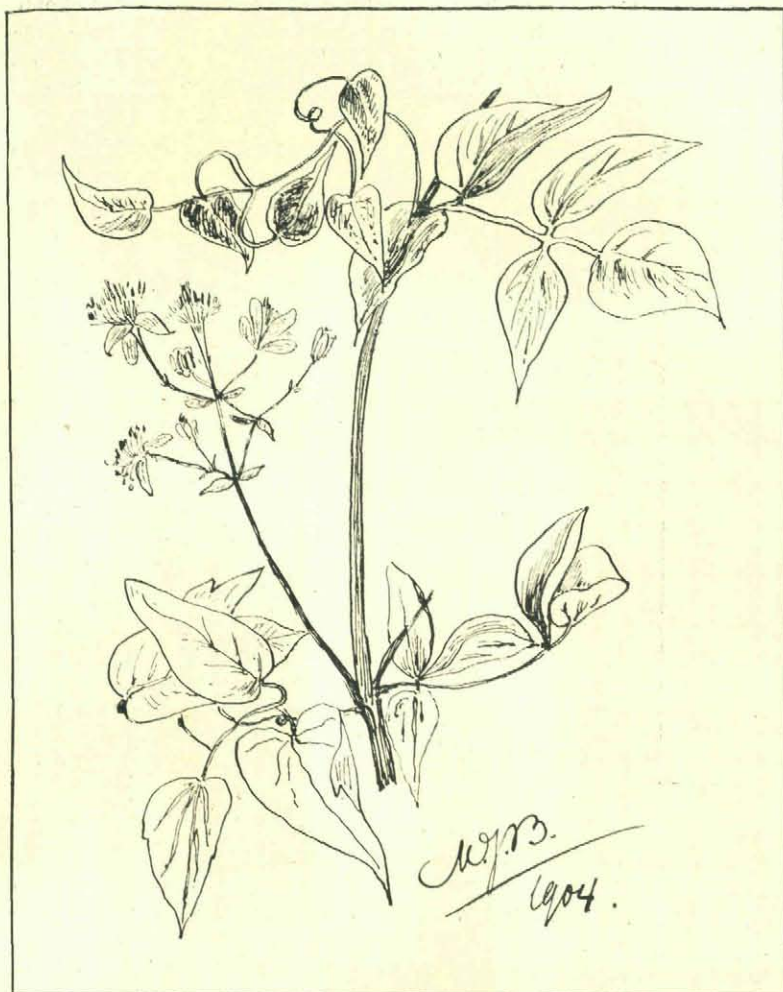
We spoorden van Coblenz naar Remagen en passeerden even voor de laatste plaats een klein stroompje, dat op eenigen afstand zijne wateren in den Vader Rijn stort. Zou dit de beroemde Ahr zijn, vroegen we elkaar, 't kan haast niet, zoo rustig en kalm! Maar jawel, hij was het! Te Remagen aangekomen bracht de „Secundärbahn” ons, nadat we, zooals gebruikelijk de noodige tijd wachtten, naar 't doel der tocht. Eerst komt Neuenahr, de bekende badplaats voor allerlei kwalen, vooral suikerziekten, daarna Ahrweiler, een oud stadje met nog oudere poorten en

eindelijk Walporzheim, een middending tusschen stad en dorp, waar we uitstapten om verder naar Altenahr te wandelen.

Weldra vallen vele wijnbergen op, vaak met groote borden de namen der eigenaars vermeldende; en langzamerhand vernauwt het dal zich, straatweg en riviertje loopen evenwijdig, het spoor gaat voor afwisseling naar de overzijde. Thans zijn we aan den ingang van het schoone en nauwe dal, „Die Bunte Kuh”, eene vooruitstekende rots, verspert den weg en van de verte schijnt het alsof er geen doorgang is, doch 't valt mee, al staat de mooie, steile rots haast loodrecht boven de rivier.

Hier is geen wijnbouw meer mogelijk; men staat er anders van versteld, met hoe weinig de wijnstok tevreden is, waar de rotsen slechts iets zachter zijn of maar een klein laagje teelaarde is, dadelijk maakt de eigenaar er gebruik van en plaatst er zijn plantjes en ook met succes. Men kan in 't heele Ahrthal geen plek, hoe woest ze ook zij, aanwijzen, van waar niet eenige wijnstokken te zien zijn. 't Is dan ook een eerste wijnstreek, onder den naam van „Ahrbleichert” heeft zijn wijn eene goede reputatie verworven. Deze naam is thans eigenlijk verkeerd, de wijn is nu zelfs donkerrood, maar vroeger moet ze bleeker geweest zijn, toen men ze namelijk voor het gisten perste; sedert langen tijd heeft men evenwel de Fransche methode nagevolgd en laat men ze in schotels gisten.

Voorbij „Die Bunte Kuh” denkt men elk oogenblik in een kom te zijn en ziet men geen uitweg voor spoor, straatweg en riviertje. Maar gelukkig komt het zoover niet en komen we er nog voorbij, al is er vaak zeer

Hegge-Clematis.

zeer weinig ruimte. Langs de weg staan in groote hoeveelheid *Plantago media*, *Campanula rotundifolia*, Slangenkruid. Gewoon Duizendblad, Kleine Klaver, Duivekervel, Akkerwinde, Akkerkool en *Papaver*. Aan de kant en in 't riviertje, dat hier en daar watervalletjes vormt, en een eindje verder weer zoo rustig stroomt alsof 't een onzer Hollandsche kanalen was, de mooie Moeras *Spiraea*. In 't heldere water ziet men dikwijls de vlugge forellen of andere visschen heen en weer schieten. Half tegen de rotsen staat nog Robbertskruid, *Sedum*-soorten, Orego, St. Jankruid, Gedoornd Stalkruid, Echt Walstroo, Hegge-, Wind- en Honigbloem (*Knautia arvensis*). Ook bespeuren we langs 't water een paar Elzen, al zijn ze kleiner dan bij ons; en half of heel in 't water nog *Iris* en *Kattestaart*.

Nu zijn we aan een gehuchtje, Mariënthel, maar 't zijn slechts een paar huizen. Meer kunnen er niet staan, dadelijk weer last van de bergen. Overal, door 't heele Ahrthal haast, waar slechts eenige ruimte voor een huis is, zult ge zien dat er meestal van geprofitteerd wordt, zoo zeldzaam is ruimte om een huis te zetten. Te Mariënthel zijn de ruïnes van een „Frauentift“, prachtig met Klimop of „Epheu“ begroeid. 't Ligt op een draai van de Ahr, de straatweg luistert hiernaar, maar 't spoor, kortaf als steeds, gaat rechttoe rechtaan. Een klein eindje is het dal weer nauw, tenminste aan onze kant en we zijn te Dernau, een dorpje met de noodige „Wirtschaften“, waarbuiten de Duitscher niet gelukkig is! Even te voren nog de Sint Theunisbloem en Konigskaars ontmoet, twee prachtige planten, die men steeds met plezier weerziet, ook nog

Thijm en de voor ons land zeer zeldzame Karthuizer Anjelier met zijne prachtig, donkerroode bloemen.

Na Dernau gaat de weg vlak langs de bergen en is er redelijk veel ruimte tot aan de Ahr. Verscheidene planten zag ik nog als: Zeepkruid, Gewoon vlasbekje, Cypres Wolfsmelk, Leverkruid (*Agremone*) en in een kalm deel van de rivier een groote Waterranonkel. Daarna komt Rech, ook een dorpje van weinig beteekenis, en toen we dit voorbij waren kregen we een stortbui, zoodat onze jassen dienst deden, 't had ook lang gedreigd en in aanmerking genomen, dat de heele zomer zoo mild was met dit hemelsche vocht, behoeften we eigenlijk niet te klagen. We troffen het op ons reisje anders nog wel, nooit zooveel last van het weer gehad dat we er niet om konden uitgaan, 't viel juist in het beste van het slechte! Later toen ik weer thuis was, heb ik de schade evenwel ingehaald en ben eenige malen flink nat geregend!¹⁾

Een minuut of vijf van het volgende plaatsje, Mayschoss, gaat het spoor weer over de rivier en verdwijnt in een tunnel onder de ruïne van den „Saffenburg“, een oude burcht waarvan nog maar weinig overblijfselen te zien zijn, slechts een paar muren staan nog overeind. Wederom draait de rivier en dus ook de weg, hier en daar staan nog de Hegge-Clematis, met prachtige ranken, Weverskaarde, Veld Salie en aan den kant ook nog Gewone Wederik.

Langzamerhand wordt de natuur woester en stroomt de Ahr sneller, op de meeste plaatsen hoort men wel het ge-

druisch van een watervalletje. Nog een paar schreden en we zijn aan de Lochmühle, een logement, waarnaast een hooge rots, de „Guckley“, met zeer steile wanden, die tot vlak aan de rivier gaan en waarin twee openingen (geen tunnels) zijn gemaakt voor spoor- en straatweg. Vlak erbij stonden Hegge Winde, Knoopig Helmkruid en *Cuscuta europaea* op Brandnetels.

Met elke pas, die men doet worden de bergen steiler, aan geen der beide zijden is nog bebouwbaar land. Verspreid staan er nog huisjes, tezamen geheeten Laach en Reimershofen, dat het dorpjes zijn zal evenwel niemand kunnen zeggen.

Karthuizer Anjelier.

¹⁾ Per slot was de slechte zomer van 1902 toch nog heilig vergeleken bij de werkelijk miserabele van 1903!

Campanula persicifolia.

Bij elken draai meenden we bij Altenahr te zijn, maar neen, steeds nog wachten. Eindelijk evenwel vertoonen zich in de verte twee tunnels, één voor het spoor en de andere voor de straatweg. Voor het eerste hier evenwel ingaat, moet het nog over de Ahr, eene mooie brug van 84 M. lengte en in 't midden 17.5 M. boven de Ahr, toont weer de groote moeilijkheden bij 't aanleggen van spoorwegen in bergstreken. Vroeger had de straatweg geen tunnel, maar gings ze langs de Ahr met een omweg van meer dan een half uur.

Aan 't andere einde van de tunnel gekomen, ligt Altenahr op eenige minuten afstands voor ons en de Ahr zooveen verlaten, zien we thans weer, al is de afstand, die zij ondertusschen aflegt veel grooter.

Ook Altenahr is wat men noemt een „gat“, slechts $\pm$ 700 inwoners, meer niet; toch verhinderd dit niet dat het zoo schoon en woest ligt, als zeker slechts weinig plekjes.

Voor het vallen van den avond bestegen we nog het „Schwarze Kreuz“, een bergtop haast recht boven het station gelegen en dus niet veraf, toch hadden we lang werk, 't was een moeilijke, steile weg. Een paar boompjes staan er, maar mooi zijn ze niet, de bodem is te rotsachtig, zelfs voor den Wijnstok.

De Karthuizer-Anjelier, die eigenlijk meer recht heeft op de naam Steen-Anjelier dan Dianthus deltoides, groeit hier wederom bij massa's, verder nog o.a. Campanula persicifolia, Bezemkruid, Wilde Salie, Boomvaren, Blauwe Boschbes en Hengel, meest planten bij ons ook met weinig tevreden.

Het uitzicht hier was zeker wel het mooiste, dat we in het heele Ahrthal genoten; aan de eene zijde Altenahr met het riviertje en de ruïne en lagere, groenende, bergen op den achtergrond, gindsch het vervolg van het dal met het

woeste deel bij Laach. Alles zóó ruw en wonderschoon, als denkbaar is, en prachtig verlicht door de ondergaande zon. Voorzeker 't maakte een grootschen indruk op elk bezoeker, 't zal lang duren eer ik dit vergezicht vergeten ben!

Wederom beneden gekomen, trad de schemering reeds in, hier was de zon reeds eenigen tijd verdwenen, terwijl de toppen der bergen nog helder verlicht waren. 's Winters zullen in de dalen de dagen wel kort zijn en mag men blij zijn de zon te zien!

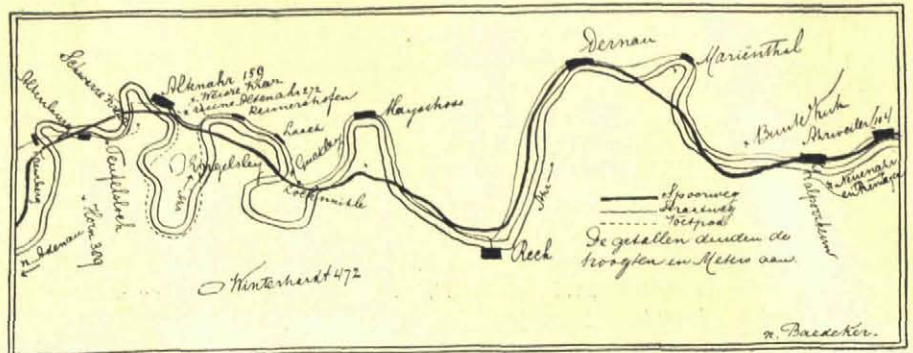
Den volgenden morgen waren we reeds vroegtijdig uit de veeren en begonnen wederom onze tochten. Eerst gingen we den weg op naar de ruïne, maar bezochten deze niet, daar het uitzicht er minder loonend moet zijn en de toegang natuurlijk weer iets kost, maar gingen naar het „Weisse Kreuz“, eenige minuten verder gelegen, wat ook zeer mooi is, al is het uitzicht minder dan van af het Schwarze, en daalden daarna over een gevaarlijk wijnbergpad af en gingen toen langs Reimershofen de Ahr weer op. Boven groeiden nog Langharig Havikskruid en Nagelkruid, al waren het schrale plantjes.

Even voorbij de tunnel waren verscheidene mannen bezig leesteen van de bergen te splijten, zoo verdwijnen de mooie rotsen op den duur! Ook hier is de natuur zeer wild, slechts hier en daar is er een smal strookje bouwland. Treurige producten anders, wat hier in de bergstreken verbouwd wordt! Er stonden hier o.a. Zeepkruid, Bleekgele Hennepnetel, Stijve Klaverzuring, Wilde Salie, Potentilla argentea, Polygala vulgaris enz. enz., teveel om op te noemen, dus eene veel rijkere flora dan boven op de bergen. Van de oude weg is niet veel meer over, hij is erg verwaarloosd en hier en daar maakt men er reeds bouwland van, als we het tenminste zoo mogen noemen.

Steeds komen de rotsen aan onze kant dicht bij, er ligt dan ook een brug en moeten we naar de overkant. Bij massa's staat er Groot-Heefblad, met bladen alsof het een Rhabarber was en een beetje van den oever af de bij ons zeer zeldzame Moesvederdistel (Cirsium oleraceum). Het is bepaald eene mooie plant met een lange forsche stengel en bleek-geelbruine bladen en bloemen, en de stekels ook lang niet zoo scherp als bij onze gewone soorten. Een paar hoofdjes met haast rijpe vruchten nam ik mede, en zaaide ze thuis, een enkele is er opgekomen. Voorts zijn Cypres-Wolfsmelk enz. hier gewone planten.

Na nogmaals de Ahr te zijn overgegaan kwamen we na eene wandeling van een goed half uur weer te Altenahr aan, en eenige uren later bracht de Secundärbahn ons naar Remagen. Ook van uit de trein heeft men nog vele mooie kijkjes, al gaat het wat te gauw om ze goed te genieten, 't is toch heel wat anders dan over een eentonig heideveld te sporen!

Tusschen Walporzheim en Ahrweiler beleefden we nog een

aardig geval van de Secundärbahn haast voor de Vliegende Blätter geschikt. De trein ging eerst langzamer rijden (overhaasten doet hij zich toch al niet) en hield daarna stil, de conducteur kwam naar buiten, nam van een paar kinderen, blijkbaar de zijne, een mandje in ontvangst, stapte weer in en nu kon de trein weer verder gaan.

Spoedig waren we te Remagen, en vertrokken vandaar naar Keulen, waar we overnachtten om den volgende avond behouden en wel thuis te komen.

Een ieder die van den zomer naar den Rijn gaat raad ik aan Altenahr niet te vergeten en zoo de tijd het toestaat nog eens verder te gaan, voorwaar hij zal tevreden zijn! Alleen Altenahr loont de moeite, het is een heerlijk Eden en overtreft de Rijn zelfs verre en ons eigen vaderland, dat ontegenzeggelijk menig schoon en liefelijk plekje bezit, kan er toch niet mede vergeleken worden, zelfs het beroemde Zuid-Limburg haalt er niet bij.

Enschedé, Januari 1904.

M. J. BLIJDENSTEIN.

UPWIEKIS, DE SCHADUW.

ang, heel lang geleden, zoo vertelde mij Simmo, de Roodhuid, kwam Upwiekis de lynx klagen bij Clote Scarpe, het Groote Opperhoofd. „Zie, Groote Meester“, zei hij, gij zijt goed voor elk van uw schepselen, behalve voor mij. Pek kwam, de visscher, is listig en geduldig, hij kan vangen wat hij wil. Lgohs, de Panter, is sterk en onvermoeid; niemand kan hem ontkomen zelfs de groote eland niet. En Moween, de Beer, slaapt den heelen winter door, 's zomers kan hij eten wat hij wil; wortels en muizen en boschbessen, doode visch, vleesch, honing en roode mieren. Daardoor is hij altijd zat en gelukkig.

Maar mijn oogen deugen niet; zij staan helder, als van Scheplagan, den Arend, maar ik kan er niets mee zien, als het niet beweegt, want Gij hebt elk schepsel, dat zich verbergt net zoo gemaakt als het ding waartegen het zich verbergt.

Ook mijn neus is niet goed, want ik kan Seksagadazee, de patrijs, als hij onder de sneeuw zit te slapen niet ruiken, al loop ik er over heen.

En mijn voeten maken zoo'n leven in de bladeren,

dat Mocketakwes, de haas, mij hoort, en zich verstopt en mij uitlacht, als ik hem wil pakken. En altijd heb ik honger. Maak mij nu als een schaduw, opdat niemand mij zal opmerken als ik op jacht ben.

Daarom gaf Clote Scarpe, het Groote Opperhoofd, die goed is voor alle dieren, aan Upwiekis een zachte grijze pels die 's zomers en 's winters bijna onzichtbaar is in 't bosch, en Hij maakte zijne voeten heel breed en bekleedde ze met zacht viit; en nu is hij werkelijk een bewegende schaduw, want gij kunt hem zien noch hooren. Maar de Groote Meester dacht ook aan de haas en hij gaf hem twee pelsen, een bruine voor den zomer, een witte voor den winter. Bijgevolg is hij nu nog moeilijker te zien dan vroeger, zoolang hij zich rustig houdt en Upwiekis moet heel slim wezen als hij hem vangen wil. Maar Upwiekis is niet erg snugger, Mocketakwes ziet hem meestal komen en duikt weg in zijn leger onder de bruine varens en sliept hem uit, of hij gaat rechtop zitten onder de sneeuw die op de laagste sparrentakken ligt en kijkt stilletjes toe, hoe de groote lynx doet, als hij jaagt en niets vangen kan.

Eens, lang geleden, kampeerde ik in de wildernis met Simmo, mijn Roodhuid. Het was winteravond en de sneeuw siepte zachtjes neer in 't vuur; het woud lag stil als de dood, toen plotseling een woeste kreet de duisternis uitbrak, vlak achter ons wind-schut van takkebessen. Ik sprong op en greep naar mijn geweer, maar Simmo die op zijn knieën lag voor het vuur, waarop hij net vleesch zou gaan braden, draaide zijn hoofd om bij den gil, luisterde even en ging voort met zijn werk. „Dat is Upwiekis, die vangt een haas“, zei hij.

Maar 't was mijn eerste lynx, en ik ben ook niet zoo kalm als mijn Simmo, en ik wou graag den pels van de schaduw mee naar huis nemen. Ik had zijn spoor den heelen dag al gevolgd en ik sloop weg in de richting waaruit de gil was gekomen, tot bij de commoessie, de kleine wigwam, die wij haastig hadden opgeslagen op de plek, waar 't spoor doodliep. Daar stond ik met mijn rug naar 't vuur, zoodat het niet in mijn oogen flikkerde. Ik had de dansende schaduwen van het onderhout vlak voor mij, maar al was Upwiekis daar aan de overzijde, en heel waarschijnlijk was hij er, dan had ik hem toch niet kunnen zien. Want hij is een schaduw tusschen schaduwen.

Met één verschil evenwel. Schaduwen kunnen geen struiken in beweging brengen. En ik zag een sparretopje verschuiven en een stukje sneeuw viel er af. Ik staarde met alle aandacht naar die plek. Toen werden er diep in het duister twee lichtjes aangestoken, beweeglijk flikkerende puntjes, ze worden grooter, worden gloeiende kolen, flikkeren op,